

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŠIAULIŲ MIESTO IR ŠIAULIŲ RAJONO SAVIVALDYBIŲ TERITORIJŲ RIBŲ
KEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos Šiaulių miesto ir Šiaulių rajono savivaldybių teritorijų ribų keitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) rengimą inicijavo Šiaulių rajono Žaliūkių kaimo iniciatyvinė grupė (toliau – Grupė), kuri Lietuvos Respublikos Vyriausybei pateikė dokumentus (gyventojų parašų rinkimo lapus ir parašų rinkimo baigiamąjį aktą) ir pasiūlymą pakeisti Šiaulių rajono ir Šiaulių miesto savivaldybių teritorijų ribas, Šiaulių rajono savivaldybės Šiaulių kaimiškosios seniūnijos Žaliūkių kaimo teritoriją priskiriant Šiaulių miesto savivaldybei.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo 13 straipsnio 2 dalimi, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija išnagrinėjo Grupės pasiūlymą ir konstatavo, kad jis atitinka Gyventojų iniciatyvinės grupės sudarymo ir pasiūlymų teikimo tvarkos aprašo¹ reikalavimus². Vadovaujantis Administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių teritorijų ribų ir pavadinimų tvarkymo taisyklių³ 12 punktu, buvo įvertintas siūlomos teritorinės reformos socialinis ekonominis poveikis (išsamiau apie tai – šio rašto 13 punkte).

Vadovaudamasi išvadamis dėl siūlomos teritorinės reformos socialinio ekonominio poveikio, Lietuvos Respublikos Vyriausybė⁴ priėmė sprendimą tęsti Šiaulių rajono ir Šiaulių miesto savivaldybių teritorinės reformos procedūras ir pavedė Vidaus reikalų ministerijai paskelbti Šiaulių rajono savivaldybės Šiaulių kaimiškosios seniūnijos Žaliūkių kaimo vietos gyventojų apklausą ir koordinuoti jos vykdymą.

Vidaus reikalų ministro paskelbtos vietos gyventojų apklausos⁵ rezultatai⁶:

- apklausiamos teritorijos vietos gyventojų, turinčių teisę dalyvauti apklausoje, skaičius – 184;
- apklausoje dalyvavo 104 gyventojai, t. y. 56,52 proc.;
- vietos gyventojų, atsakiusių „Taip“, skaičius – 81, jų dalis nuo dalyvavusiųjų – 77,88 proc.;
- vietos gyventojų, atsakiusių „Ne“, skaičius – 27, jų dalis nuo dalyvavusiųjų – 25,96 proc.

Taigi, vietos gyventojų apklausos rezultatai tenkina Teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo 7 straipsnio 3 dalies 1 punkto sąlygą ir atitinka to paties straipsnio 4 dalyje

¹ Patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. rugsėjo 23 d. nutarimu Nr. 1185 „Dėl Gyventojų iniciatyvinės grupės sudarymo ir pasiūlymų teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas).

² Aprašo 9 punkte nustatyta, kad „gyventojų parašai parašų rinkimo lapuose turi būti surinkti per mėnesį nuo parašų rinkimo lapų išdavimo“. Šiaulių rajono savivaldybė 2020 m. rugpjūčio 12 d. išdavė Grupei gyventojų parašų rinkimo lapus, o Parašų rinkimo baigiamasis aktas buvo pasirašytas 2020 m. rugsėjo 7 d., taigi, gyventojų parašai buvo surinkti mažiau nei per mėnesį.

Aprašo 10 punkte nustatyta, kad „gyventojų iniciatyvinės grupės nariai dėl teikiamų pasiūlymų turi surinkti ne mažiau kaip 10 procentų gyventojų, turinčių teisę rinkti savivaldybės tarybą ir gyvenančių siūlomos steigti, siūlomos naikinti esamos savivaldybės ar savivaldybės, kurios teritorijos ribas ir (ar) centrą siūloma nustatyti ar keisti, teritorijoje ar teritorijos, dėl kurios bus teikiami pasiūlymai, dalyje, parašų“. Parašų rinkimo baigiamajame akte nurodyta, kad buvo surinkti 68 parašai. Vyriausiosios rinkimų komisijos duomenimis, paskutiniuose (2019 m.) savivaldybių tarybų rinkimuose į rinkėjų sąrašą buvo įrašyti 139 Žaliūkių kaimo gyventojai. Taigi, buvo surinkti 49 proc. gyventojų parašų.

³ Patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. birželio 3 d. nutarimu Nr. 651 „Dėl Administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių teritorijų ribų ir pavadinimų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės).

⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. gegužės 5 d. nutarimas Nr. 326 „Dėl Šiaulių rajono ir Šiaulių miesto savivaldybių teritorinės reformos procedūrų organizavimo“.

⁵ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2021 m. birželio 14 d. įsakymas Nr. 1V-515 „Dėl Šiaulių rajono savivaldybės Šiaulių kaimiškosios seniūnijos Žaliūkių kaimo gyventojų apklausos“.

⁶ Patvirtinti Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2021 m. liepos 22 d. įsakymu Nr. 1V-621 „Dėl Šiaulių rajono savivaldybės Šiaulių kaimiškosios seniūnijos Žaliūkių kaimo gyventojų apklausos rezultatų patvirtinimo“.

nustatytas sąlygų taikymo išimtis (Žaliūkių kaime gyvena 204 gyventojai, Šiaulių miesto⁷ ir Šiaulių rajono⁸ savivaldybės pritaria tokiai teritorinei reformai).

Įstatymo projektas parengtas organizuojant teisės aktuose nustatytas savivaldybių teritorijų ribų keitimo procedūras, kurios, nesant nustatytų reikalavimų pažeidimų, turi būti įvykdytos.

Įstatymo projekto tikslas – įgyvendinti Žaliūkių kaimo gyventojų siekį pakeisti Šiaulių miesto ir Šiaulių rajono savivaldybių teritorijų ribas Šiaulių rajono savivaldybės Šiaulių kaimiškiosios seniūnijos Žaliūkių kaimo teritoriją priskiriant Šiaulių miesto savivaldybei.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą inicijavo Grupė, jį teikia Vidaus reikalų ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu Žaliūkių kaimas yra Šiaulių rajono savivaldybės Šiaulių kaimiškiosios seniūnijos teritorijoje, ribojasi su Šiaulių miesto savivaldybe ir Šiaulių miestu.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Priėmus Įstatymo projektą, bus atsižvelgta į Grupės pasiūlymą priskirti Žaliūkių kaimą Šiaulių miesto savivaldybei ir įgyvendinta gyventojų teisė inicijuoti sprendimus dėl savivaldybių reformavimo.

Priėmus Įstatymą, Žaliūkių kaimo gyventojams bus sudarytos sąlygos naudotis platesniu Šiaulių miesto savivaldybės teikiamų viešųjų paslaugų spektru, padidės Šiaulių miesto savivaldybės biudžeto pajamos iš gyventojų pajamų ir kitų mokesčių.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymą, Šiaulių rajono savivaldybė gali patirti neigiamą pasekmę – sumažės įplaukų į savivaldybės biudžetą.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas Įstatymas neturės įtakos kriminogeninei situacijai ar korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įgyvendinant Įstatymą, tiesioginio poveikio verslo sąlygoms ir jo plėtrai nenumatoma.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas strateginio lygmens planavimo dokumentams neprieštarauja.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymą naujų įstatymų priimti ar keisti galiojančių nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

⁷ Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2021 m. gegužės 6 d. sprendimas Nr. T-206 „Dėl pritarimo keisti Šiaulių miesto savivaldybės teritorijos ribas“.

⁸ Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2021 m. rugsėjo 7 d. sprendimas Nr. T-266 „Dėl Šiaulių rajono ir Šiaulių miesto savivaldybių teritorijų ribų keitimo“.

Įstatymo projektas parengtas laikantis nustatytų reikalavimų.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus Įstatymą įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Vidaus reikalų ministerija, vadovaudamasi Taisyklių 12 punktu, kreipėsi į suinteresuotas institucijas, kad jos pateiktų savo išvadas dėl Grupės pasiūlymo (pakeisti Šiaulių rajono ir Šiaulių miesto savivaldybių teritorijų ribas, Šiaulių rajono savivaldybės Šiaulių kaimiškiosios seniūnijos Žaliūkių kaimo teritoriją priskiriant Šiaulių miesto savivaldybei) socialinio ir ekonominio poveikio ir papildomai paprašė Lietuvos Respublikos finansų ministerijos atitikties Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatytam kriterijui įvertinimo.

Teigiamą teritorinės reformos poveikį nurodė Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija (dėl švietimo prieinamumo). Jokio teritorinės reformos poveikio nenumatė Lietuvos Respublikos susisiekimo, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos, Lietuvos Respublikos kultūros ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, valstybės įmonė Registrų centras. Neigiamą poveikį nurodžiusios Lietuvos Respublikos aplinkos, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos Grupės pasiūlymą vertino tuo aspektu, jei Žaliūkių kaimas bus priskirtas Šiaulių miesto teritorijai. Pažymėtina, kad šiuo etapu sprendžiamas ne kaimo teritorijos priskyrimas miestui, o savivaldybių teritorijų ribų keitimo klausimas. Įstatymu pakeitus Šiaulių rajono ir Šiaulių miesto savivaldybių teritorijų ribas, *Žaliūkių kaimo tipas nebus pakeistas, taigi, jis ir liks kaimo gyvenamąja vietove, tik kitos savivaldybės teritorijoje*. Minėtų institucijų pateiktos pastabos turėtų įtakos kaimo gyventojams ir verslo subjektams tik tokiu atveju, jei, pakeitus minėtų savivaldybių teritorijų ribas, Šiaulių miesto savivaldybė nuspręstų teikti pasiūlymą Lietuvos Respublikos Vyriausybei dėl Šiaulių miesto teritorijos ribų keitimo prie miesto prijungiant Žaliūkių kaimą ir Lietuvos Respublikos Vyriausybė tam pritartų. Atsižvelgiant į tai, šių institucijų pateiktos išvados šiuo teritorinės reformos etapu nevertintinos.

Teritorinės reformos atitikties Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nustatytiems kriterijams įvertinimas.

Finansų ministerija pateikė informaciją apie Šiaulių rajono savivaldybės Šiaulių kaimiškiosios seniūnijos Žaliūkių kaime registruotų juridinių ir fizinių asmenų sumokėtus mokesčius į Šiaulių rajono savivaldybės biudžetą 2020 m.⁹ (Eur):

Mokesčio pavadinimas	
Gyventojų pajamų mokestis	186 146 ¹⁰
Žemės mokestis	4 158

⁹ Duomenų šaltinis: Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir Šiaulių rajono savivaldybė.

¹⁰ Pagal metines gyventojams išmokėtų išmokų, priskiriamų A ir B klasės pajamoms, deklaracijas (forma GPM312) už 2019 m. (deklaracijos (forma GPM312) pateikimo terminas – iki 2021 m. vasario 15 d.).

Nekilnojamojo turto mokestis	1 759
Valstybės rinkliavos	490
Pajamos iš baudų pagal Administracinių teisės pažeidimų kodeksą	293
Mokesčiai už aplinkos teršimą	148
Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą	5 200
Žemės nuomos mokestis	20
Iš viso	198 214

2020 m. Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje surinktų ir pervestų į Šiaulių rajono savivaldybės biudžetą (be valstybės biudžeto dotacijų) pajamų suma sudarė 23 378,4 tūkst. Eur, iš jų gyventojų pajamų mokestis – 21 643,9 tūkst. Eur, arba 83,75 proc. Iš šios gyventojų pajamų mokesčio sumos, jei būtų buvę vertinti 2019 m. duomenys, 186,146 tūkst. Eur, arba 0,86 proc., buvo surinkta ir pervesta gyventojų pajamų mokesčio nuo fiziniams asmenims, registruotiems Žaliūkių kaimo teritorijoje, išmokėtų išmokų.

Įvertinus šiuos duomenis, teigtina, kad *Šiaulių rajono savivaldybė*, Žaliūkių kaimo teritoriją priskyrus Šiaulių miesto savivaldybės teritorijai, *atitiks* Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytą *kriterijų*¹¹.

Gyventojų registro duomenimis, 2020 m. sausio 1 d. Šiaulių rajono savivaldybėje gyveno 43 876, Žaliūkių kaime – 204 gyventojai. Šiaulių rajono savivaldybės gyventojų skaičius be Žaliūkių kaimo gyventojų būtų 43 672.

Įvertinus šiuos duomenis, teigtina, kad *Šiaulių rajono savivaldybė*, Žaliūkių kaimo teritoriją priskyrus Šiaulių miesto savivaldybės teritorijai, *atitiks* Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytą *kriterijų*¹².

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą: „Šiaulių miesto savivaldybė“, „savivaldybių teritorijų ribos“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

¹¹ Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytas kriterijus: ne mažiau kaip 20 procentų savivaldybės biudžeto be Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto dotacijų, skiriamų savivaldybių biudžetams, sudarytų tos teritorijos gyventojų pajamų mokesčiai.

¹² Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytas kriterijus: bendras savivaldybės gyventojų skaičius būtų ne mažesnis kaip 10 tūkst.